

okoz, sem hasznot nem hajt, azon egyszerű oknál fogva, mivel igen ritka. A kinek vadászterületén ezen pompás vad előfordul, az jól teszi, ha kiméletben részesíti. Ugyis csak idő kérdése, hogy a saskeselyű mikor fog Európából végleg eltűnni, ha csak a még létező néhány példánynak illetékes helyről a kellő védelem nem nyújtatik.

Lapszemle.

A schwarzburg - gonderhauseni herczegség erdőtörvényei.
Szükségtelennek tartom fejtegetni azt, hogy minő hasznunk lehet abból, ha a saját viszonyaink ismeretén kívül a külföldi államok erdőgazdasági viszonyait is megismerni igyekszünk s ennek mellőzésével röviden közlöm dr. Danckelmann főerdőmesternek a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen» 1892. évi 4-ik füzetében megjelent czikke nyomán a schwarzburg-gonderhauseni herczegségben ez idő szerint életben levő erdő-törvények tartalmát.

Az 1858. évi julius hó 3-án alkotott községi-erdőtörvény a következő rendelkezéseket tartalmazza:

1. A községi erdők kezelését a belügyministerium által jóváhagyott rendszeres gazdasági tervek szabályozzák. Ezen tervekben az évi használatok mértéke a tartamosság elvének megfelelően akként állapítandó meg, hogy az évi fahasználatok az évi faterméseket felül ne mulják. (2. és 3. §.)

2. A tulajdonképeni erdőkezeléssel a községek a herczegi belügyministerium által megbízhatóknak nyilvánított szakértő erdőtiszteket kötelesek megbizni, vagy pedig erdeiket a herczegi erdőtisztek kezelésébe kötelesek átadni. Az utóbbi esetben, mely a legmagasabb jóváhagyást igényli, a községek egy, az illető herczegi erdőtiszt által kezelt herczegi erdők kiterjedése és a községi erdők kiterjedése közt mutatkozó arány szerint megállapított költséghányadot kötelesek fizetni. Engedményeket e tekintetben a ministerium engedélyezhet. (8. §.)

3. A községek megfelelő őrző személyzetet kötelesek alkalmazni azon esetben, ha az erdő-védelmet maga az erdőgondnok nem teljesítheti. (9. §.)

4. Az erdőgondnok és a község képviselő-testülete által elkészítendő évi favágatási és erdősítési terveket az I. fokú közigazgatási hatóság hagyja jóvá.

A rendszeres gazdasági tervek időszaki átvizsgálásnak és helyesbítésnek vannak alávetve. (12. §.)

5. A rendes évi fahasználat tullépéséhez a ministerium jóváhagyása szükséges. (15. §.) Ugyanaz áll azon esetben is, ha az erdő egy része — más művelési ágra alkalmassá tétel céljából — kiirtatni tervezetik. (17. §.)

6. I. foku felügyeleti hatóság az I foku közigazgatási hatóság; felelbbviteli hatóság pedig a belügyministerium és az összes ministerium. (14. §.)

Az 1892. év januárius havának 15. napján alkotta meg a hercegi országgyűlés a magán-erdők törvényét, melynek rövid tartalma a következő:

1. §. A magán tulajdonban levő 15 ha, vagy ennél nagyobb területű, összefüggő erdőségek használatának és kezelésének a tartamosság határai közt akként kell mozognia, hogy az évi fatermést meg ne haladja.

2. §. A belügyministeriumnak egyrészt joga, másrészt kötelessége felügyelni arra, hogy ezen törvény 1. §-ában foglalt határozatnak elég tétessék. A belügyministerium követelheti ilyen magán-erdőknek — a tulajdonos, vagy hasznélvező költségén leendő — szakszerű berendezését; és az erdőkezelésről vezetett nyilvántartási könyveknek bármely időben való beterjesztését.

3. Mindazon magán-erdőbirtokos, a ki erdejében a szakszerű kezelés határait (1. §.) — a belügyministerium engedélyének előzetes kikérése nélkül — átlépi: 2000 márkáig terjedhető pénzbírsággal, vagy 6 hónapig terjedhető fogsággal büntetetik.

4. §. A 15 ha-nál kisebb kiterjedésű magán erdő, vagy azok egy része egyáltalán csak a belügyministerium előző engedélye után használhatók ki; ellenkező esetben az ezen törvény 3. §-ában kiszabott büntetés nyer alkalmazást.

A fahasználati engedély csak erdőgazdasági tekintetből tagadható meg.

A belügyministerium fel van hatalmazva, hogy az ezen §-ban említett engedélyezési jogát a hercegi közigazgatási hatóságokra ruházza át.

5. §. Az elemi csapások következtében kidőlt, letört, valamint a kiaszott, elnyomott és a teljesen megbetegedett bokrok és fák kihasználásában a magánerdőbirtokos nincs korlátozva.

Ez rövid hivatata a schwarzburg-gonderhauseni hercegségben ez idő szerint érvényes két erdőtörvénynek. Ehhez még érdekesnek tartom megjegyezni, hogy a magán-erdőkről szóló utóbbi törvénycikk ereje kiterjed az egyesek magántulajdonában levő erdőkre és a közbirtokossági erdőkre; s hogy ezen már jogerőre emelkedett törvényjavaslatnak megokolása a többi közt

azt mondja, hogy „az új törvényjavaslatnak nem az a célja, hogy a magán-erdők birtokosainak gazdálkodási és használati jogosultságát az eddigi és a történelmi fejlődés által teremtett korlátokon kívül újabb korlátozásokkal még inkább megszorítsa, hanem inkább az, hogy úgy az erdőbirtokosoknak, mint az állami felügyeleti hatóságoknak jogosultsági- és kötelességükre pontosan megállapított határok közé foglaljassék.»

Végül közlöm még a nemes birodalomra vonatkozó 1893. évi statisztikai adatok alapján, hogy a schwarzburg-gonderhauseni hercegség összes erdőterülete kitesz 25,078 *ha*-t (az összes terület 30,1 százaléka; a népességhez viszonyítva jut fejenként 0,36 *ha*) melyben a községi erdők 2,512 *ha*-al (9,7%), a közbirtokossági erdők 3,836 *ha*-al (14,8%) és az egyesek magán tulajdonában levő erdők 2,603 *ha*-al (10,0%) vannak képviselve. *Pécs Kálmán.*

Egerek által körülragott bükkfácskák megmentése. E bükk-erdők vágás területein keletkezett szép fiatalosokat az időnkint elszaporodó egerek előszeretettel keresik fel és teszik tönkre. Az egereknek arsenicum, phosphor és strichnin méreggel való pusztítása, valamint a bükkfa-csemetéknek a gyökérfő feletti bekátrányozása egyrészt költséges, másrészt pedig a kedvező eredményegyáltalán nem biztos.

E körülragott fácskáknak szokásos csonkítása csak ott ajánlható, a hol a keletkező gyenge sarjaknak a felburjánzó gyomok által való elnyomásától tartani nem lehet.

Gyakorlati fontossággal bír tehát Garthe 7. erdőfelügyelőnek a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ 1892. évi 5-ik füzetében megjelent cikkében ismertetett azon mód, a melyet az egérrágás után alkalmazva képesek vagyunk a megsértett bükkfácskákat a rágás által okozott sebek daczára életben tartani és egészséges fákká nevelni.

Schröder erdész jött arra a gondolatra, hogy kezelése alatt álló erdőkben az egerek által körülragott bükkfácskákat, a gyökérfőtől számított mintegy 15—20 cm. magas halmocskák-kal körül földelte.

Ezen eljárás mellett ugyanis a megsértett kérgen — vagy ha a kéreg egészen le van rágva, akkor a rágás fölött — hajsál-gyökerek képződnek, melyek eleintén a földhalmocskába nőnek be, később pedig folytonos növekvés folytán a halmocskán áthaladva a talajba ereszkednek le; általuk tehát a megsérült fácskák (csemeték, suhángok) tovább fejlődése biztosítva van.

König kiásatott több oly bükkfát, mely a 70 es években, egérrágás miatt körülhalmoztatott s azt találta, hogy a

körülhalmozás folytán képződött adventiv-gyökerek erős oldalgököreké fejlődtek, míg az eredeti gyökérzet, a megsértett részen alul, folytatólagosan tovább növekedett.

A körülhalmozásnál a következőkre ügyeljünk:

A körülhalmozást csakis azon fácskákánál kísértsük meg, melyek a gyökérfő felett nincsenek 15—25 cm-nél nagyobb szélességben körül-rágva; mert az ennél nagyobb szélességben megsértett fácskák kipusztulása, minden halmozás daczára is, befog következni.

A föld-halmocskák készítését kezdjük meg mindjárt tavasz kezdetén, mielőtt még a napsugarak a rágások helyeit kiszáritották volna.

A haza, fris földből készített halmocskákat jól le kell taposni; a halmocskák 8—10 cm-rel haladják meg a rágások helyeit és felső átmérőjük 30—40 cm legyen, nehogy a keletkező hajszálgökörek azokból kinőjjenek és szabaddá lett csucsaik elszáradjanak:

A Garthe által foganatosított halmozás költsége 100 darabonkint 72 pfennig volt.

Ha a most leirt móddal ha-onkint csak 1—2 ezer darab megsértett bükkfácskát is sikerül az egészséges továbbfejlődésnek megmenteni, akkor — más alkalmas fánemek egyidejű közbeeligyítésével — már biztosra vehetjük, hogy az egerek által tönkretett állab helyén mihamarább erőteljes, egészséges fiatalosban fogunk gyönyörködhetni.

Pécs Kálmán.

Emléklapok egy nyul életéből.

Irta: Jeger Albert.

Tapsifüles uramtól kaptam nem régiben a következő levelet:

— »Épugy a miként te, óh Ember, hasonlóképen mi is szívós kitartással ragaszkodunk szülőföldünk göröngyeihez, s soha sem hagyjuk el azt, csak akkor, ha rabságba ejtve bennünket erőszakkal más vidékre hurczolnak.

Az én szülőföldem a nagy és vagyonos K községnek széles határa; — hatalmas káposztás kertek